

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 40 K, za pol leta 5 20 K, za četrt leta 2 60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) za Izhaja vsako sredo in soboto. enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Meso in žito.

(Poročilo sodr. dr. H. Tume na shodu v Idriji.)

(Dalje.)

Obljudena zemlja je deljena po državah in narodih, ki tekmujejo med seboj, kdo naj nadvlada drugega in kdo naj bogati hitreje. Angleška, ki je že pred 100 leti postala industrialna država, je imela večjo potrebo po žitu, a največje ugodnosti, ako je prosto izvažala industrialne pridelke. Angleška država je torej od nekdanj zastopala načelo, da naj bodo meje proste, in sicer za uvažanje in izvažanje.

Nemčija, ki je bila v 19. stoletju poljedelska država, je danes industrialna, tako da žita primanjkuje in se ga mora uvažati. No, na Nemškem velja docela drugi gospodarski sistem kakor na Angleškem. Nemčiji sosedna je žita bogata Rusija in dovolj bi bilo tega blaga za obe državi, ako bi bile meje odprte. Ker pa imajo na Nemškem v državnem zboru prvo besedo agrarci, to je bogati nemški grofi in baroni, ki imajo na tisoče oralov žitne zemlje, izkoriščajo pomanjkanje žita v lastni državi s tem, da zahtevajo zaprto mejo za uvoz žita in visoko carino. Ako bi n. pr. žito brez carine stalo 12 K kvintal, se naloži carine na meji recimo 8 K, in tako lahko prodajo tudi domači plemiči žito ne po pravi vrednosti, ampak po umetno zvišani, in vsa ta razlika med ceno se steka v privatni kapital nemških velikih posestnikov. V nemškem državnem zboru imajo odločilno moč agrarci in centrum, to je klerikalci, in ti združeni višajo ceno žitu in mesu.

Enako in slabše je v Avstriji. Avstrija sicer na Ogrskem, v Galiciji in na Češkem pridelala mnogo žita in priredi živine, vendar pa zadnja leta vsled naraščanja industrialnega delavstva obojega primanjkuje, tako da bi ga bilo treba uvažati iz Rusije, Rumunije in Srbije. Avstrija po drugi strani želi povečati svoj industrijski in izvažati na Balkan, v Srbijo, Bolgarsko, na Turško in v Malo Azijo. V pravem interesu Avstrije bi bilo držati mejo odprto, tako da bi prihajalo dovolj žita po pravi ceni in da bi se kolikor mogoče veliko industrialnih izdelkov prosto izvažalo ter tako dvigala industrija. No, tudi v Avstriji tvorijo češki in gališki agrarci združeni s klerikalno stranko večino v državnem zboru ter nalagajo carino na žito in meso. S tem se viša nerazumno cena tega blaga; na drugi strani pa so morale Srbija, Rumunija in Rusija zapreti svoje meje za avstrijsko industrijo, vsled česar se ne more razvijati, kakor bi bilo naravno. Po eni strani torej avstrijski klerikalci in agrarci dražijo prebivalstvu kruh in meso, po drugi strani pa odjemajo delavstvu zaslužek v industriji.

Vse to počenjanje je proti zdravemu razumu. No, dokler se ljudstvu ne odpro oči, da vidi, kaj počenjajo stranke in vlada, tudi ni mogoča sprememba. V Avstriji imamo splošno volilno pravico in vendar še petina poslancev ni zastopnikov socializma, zato v državnem zboru ukazujejo in gospodarijo združeni plemenitaši in klerikalci.

Ako primerjamo Anglijo in Avstrijo, vidimo, da prebiva na Angleškem le en narod: angleški, da v državi ni drugega pravega političnega vprašanja nego gospodar-

sko, in gre pri strankah le za to, ali naj se gleda na koristi splošnega prebivalstva ter zastopa prosti uvoz in izvoz, — to je stališče angleške liberalne stranke —, ali pa se imajo pred očmi le koristi velikih posestnikov in se zahteva, naj se meje zapro. V Avstriji pa imamo celo vrsto različnih narodov, in vsak stremi po premoči nad drugim, po bogastvu nad drugim. Niso dovolj državne meje, skušajo se celo postaviti različne meje med posameznimi narodi in tako nastaja boj med različnimi narodnimi industrijami in se stranke cepijo, tako da končno gospodarsko vprašanje docela izgine ter nastane cela vrsta strank in stranci, pri katerih ni merodajno načelo, ampak vodeča oseba; na ta način nastane prazno politično malikovanje, in v takem položaju smo ravno mi Slovenci. Na Slovenskem se ne zastopajo nobena gospodarska načela, marveč imamo na eni strani le malikovanje dr. Šusteršiča, na drugi strani pa Ivana Hribarja, in se zanaša osebno hujskanje od občine do občine, od osebe do osebe.

Ako vlada pri teh razmerah sama izgubi odločnost in pogum, ni čuda, in tako se pri nas v Avstriji delajo zakoni in ukrepi stvar, ki so na očitno škodo ogromni večini delavnega prebivalstva, bodi že delavcev na zemlji ali delavcev v industriji.

Zaradi te politične nedoslednosti, malenkosti in zmedenosti je danes cena žitu in mesu v Avstriji višja kakor v katerikoli drugi kulturni državi. Ta draginja manjša delavno moč industrije in tudi delavno moč poljedelca. Planinski kraji v Avstriji, kjer žive Slovenci in Nemci, ne pridelajo toliko žita, da bi ondi prebivalstvo živelo; mora se uvažati. Prodajalci žita in živine so češki in gališki velikaši in poleg njih velika cerkvena posestva. Leti imajo ogromno večino blaga, ostalo prebivalstvo pa mora žito dokupovati. Pri tem se v Avstriji ničesar pravega ne stori za izboljšanje pridelavanja. (Konec prihodnjic.)

Z zbora nemške socialne demokracije.

Meščansko časopisje ni videlo na magdeburškem zboru nič drugega kakor spor z badenskim sodrugi. Toda če je bila ta afera važna za notranje razmere v nemški stranki, se je zgodilo na kongresu še marsikaj drugega, kar bi moralo nasprotnike še bolj zanimati, če bi bili politično zreli. Socialna demokracija je, če se ne motimo, nasprotnica kapitalistično meščanske družbe in če ne bi buržoazija od nekdanj imela navade, igrati politiko ptiča noja, bi bila morala vprašati, kaj pomeni magdeburški zbor za bojevitost nemškega proletariata, ki ne more ostati brez posledic za proletarske boje vsega sveta.

Buržoazija se tolaži z badensko afero, kakor se v Avstriji tolaži s strokovnim češko-nemškim sporom. Mi pa vidimo, da je nemška socialna demokracija tudi zadnje leto mogočno napredovala, vidimo da je danes že najmočnejša stranka na Nemškem in vidimo, da se približuje čas, ko bo večina državnozbornih mandatov neizogibno v njenih rokah. In samo stranka, ki se tega zaveda, more vprico vse javnosti tako govoriti, kakor je govorila nemška socialna demokracija na svojem zboru.

V debati o parlamentarnem delovanju se je poročal zalec sodrug Noske dotaknil tudi

znanih cesarjevih govorov in njegove besede so za bojno razpoloženje nemških sodrugov tako značilne, da zaslužujejo posnetek. Sodr. Noske je dejal:

»Se eno vprašanje bomo morali postaviti v ospredje: Cesar zopet govori. Cesar zanaša zopet vznemirjenje in negotovost v politično življenje Nemčije. Zopet je razglasil absolutizem. Ne da bi ga motila dnevna mnenja, hoče iti svojo pot. Če bi rajši odšel svojo pot! (Veselost in hrupno pritrdjevanje.) Mi gotovo ne otrešamo nemškega prahu s čevljev; ampak po zastopnikih idej božje milosti gotovo ne bo nemški narod prelil nobene solzice. (Burno odobravanje.) Socialni demokratje bomo storili vse, da napravimo gospodom kolikor mogoče neprijeten zrak. Pred dvajsetimi leti je cesar dejal: »Povedem Vas krasnim ciljem naproti.« Mi pa imamo že dovolj te vrste krasote. Meščanske stranke imajo nositi odgovornost za vse domišljavosti absolutizma. Leta 1907. so le govorile, a storile niso ničesar. Nikdar več se ne vrne tako ugodna prilika, da se vrže osebni regiment popolnoma ob tla. Tiste dni (ko je Bülow zagovarjal cesarja), je morala vlada vse priznati. A na meščanske stranke se ni prav nič zanašati. Le delavstvo bo iz Nemčije napravilo svobodno demokratično državo. Nasproti izjavi absolutizma postavimo prihodnjih volitvah geslo republike. (Burno, dolgotrajno odobravanje.) Mi nečemo absolutnega kralja, ljudstvo je doraslo. Končno mora tudi v Nemčiji volja naroda postati najvišji zakon. S tem geslom stopimo složni in enotni kakor en mož na bojno polje pri prihodnjih državnozbornih volitvah.« (Hrupno, dolgotrajno pritrdjevanje.)

Poročilo o parlamentarnem delovanju se je soglasno vzelo na znanje.

Važna je bila tudi debata o boju za splošno in enako volilno pravico za pruski deželni zbor. K tej točki so se sprejele ostre resolucije. V tisti, ki jo je bilo predložilo strankino vodstvo, se pravi:

»Strankin zbor pričakuje, da bodo sodrugi na Pruskem in v ostalih zveznih državah nadaljevali volilnopravni boj z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago, dokler se ne doseže popolna politična enakopravnost.«

V imenu bavarskih sodrugov je podal sodrug Müller izjavo, ki naglašala, da so bavarski socialisti pripravljeni tudi z dejavnostjo izkazati pruskim sodrugom svoje simpatije za volilnopravni boj. Na Bavarskem simpatizira celo meščanstvo, kar ga je resnično svobodomiselnega, v tem boju s socialnimi demokrati, kajti fevdalno gospodstvo na Pruskem je trajna nevarnost za demokracijo v južni Nemčiji.

Podobne izjave so podali tudi Hildenbrand za vitemberške, dr. Frank za badenske in Ulrich za hesenske sodruge.

V posebni resoluciji je zbor zahteval avtonomijo in parlamentarno vlado za Alzacijo in Loreno.

Veliko pozornost je vzbudilo naznanilo sodruga Limberga, ki je zboru predložil ukaz sedaj vpokojenega generala barona Bissinga, poveljnika sedmega vojnega zbora, v katerem zahteva za slučaj nemirov:

»Da se zatro vsi časopisi, ki imajo revolucionarne tendence; da se zapro vsi uredniki in javni agitatorji, ne glede na to, če uživajo imuniteto kot poslanci. Vse aretacije ima policija izvršiti z vojaško asistenco, aretirani pa se imajo izročiti vojaški oblasti. Vsi shodi se imajo prepovedati. Vsak poizkus nepokorščine se ima takoj zatreti. Za slučaj železničarske stavke je poskrbljeno. (!). Barikade naj se ne naskakujejo, dokler ni artilerija pripravila naskoka, ker se sicer lahko ponesreči. Pri cestnih bojih naj infanterija prodira v kolonah; v hiše naj se udara tako, da se razrušijo stene...«

Sprejela se je resolucija, ki priporoča sodrugom, naj pristopajo konsumnim društvom, katere preveva socialističen duh.

Končno se je izvolilo strankino vodstvo. Zbor se je zaključil v soboto, 24. t. m. popoldne.

Politični odsevi.

* Češka soc. demokratična stranka je izdala oklic, s katerim pozivlje sodruge, naj se pripravijo na odločilni boj za splošno in enako deželnozborsko volilno pravico. Zanimivi manifest pravi:

»Sodrugi in sodruginje! Delavno ljudstvo! Za Vaše interese gre v deželnem zboru, vašo kožo odneso na trg sanatorij deželnih financ, iz Vaših žepov bodo plačevali dolge, ki so jih napravili, Vas hočejo prikrajšati pri neodložni reformi volilnega reda. Odločilna ura bide! Deželni zbor je sklican in po dogovoru med češkimi in nemškimi meščani ima razpravljati tudi o vladni predlogi o izpremembi volilnega reda obenem s predlogi o splošni in proporcionalni volilni pravici, ki so jih pod našim pritiskom vložili mladočelji in radikalci. Mi nimamo v češkem zboru ne enega tolmača proletarskih zahtev na Češkem. Boj za volilno pravico moramo razviti izven deželnega zbora, toda s tako silo, da najde razburjenost ljudstva nad dosežanjo brezpravnostjo odmev tudi v deželnem zboru in da se njega teža uveljavi tudi pri odločevanju, ki ima priti v najbližjih dneh in da se potlačijo novi obstrukcijski poizkusi, ki povzročujejo poptanje vsake volilne reforme. Otvorjamo nov boj za splošno, enako volilno pravico. Napnite vse sile, da bo to zadnji boj in da se konča z zmago Vaše stvari. Bodite pripravljeni vsako uro, bodite gotovi v svojih organizacijah, dramite nezbujeno ljudstvo in navdušujte ga za boj za enako pravico vseh prebivalcev dežele, za ozdravljenje in demokratiziranje deželnega gospodarstva na Češkem in občinske avtonomije. Vsi na boj! Proč z obstrukcijo! Živela socialna demokracija!«

* Kanali na Martu, o katerih eksistenci ali neeksistenci se prepirajo astronomi, ne delajo niti najbolj zaverovanim ljubiteljem one zvezde toliko skrbi, kolikor Bienenrth kanali, s katerimi je Körber pred skoraj desetimi leti hotel odkupiti tedanjo obstrukcijo v državnem zboru. Za trenotek je Körber imel srečo. Ko so se zablašali ogromni milijoni za železnice in kanale pred očmi buržoaznih poslancev, so utihnili vsa nasprotja in najhujši petelini so se pobratili, da bi si razdelili profit »po krščansko«. Ko so bili milijoni dovoljeni, je bil seveda sloge zopet konec. A sedaj, po desetih letih nosi Bienenrth posledice tedanjih grehov. Takrat se je sklepalo, le da bi se zadržile zevajoče malhe, le da bi ploha cekinov zadovoljila lačne kapitaliste. Še le ko so bili milijoni in milijoni votirani, so prišli strokovnjaki na vrsto: Rišite, računajte, merite! Planinske železnice so se zidale; kako se je prekoračil proračun, je še v živem spominu. Delo s kanali se je zavlačilo. Vse študije niso mogle dognati, da bi se ogromni izdatki izplačali, pa se je moralo študirati vnovič in vnovič. Koristolovcem je bilo to čisto prav, kajti čim dlje trajajo pripravljalna dela, tembolj se bo zavleklo glavno delo, tem dlje bodo teklili profiti. Toda vsak račun se mora enkrat dognati in nazadnje so rekli strokovnjaki: Kanali se ne morejo rentirati na noben način. Vlada je še molčala in molčala, nazadnje je morala reči tudi ona: Nimam denarja! Še za vojnega in domobranskega ministra ga komaj zmorem, za socialne reforme ga sploh nimam in kanalov ne morem graditi! S tem pa sta Bienenrth in Bilinski posegla v sršenovo gnezdo. Najprej so bili Poljaki na nogah. Takih profitov si ne dajo vzeti! Bienenrth je bil v hudi stiski, iz katere ga je rešila edino slovenska obstrukcija, ki mu je dala ugodno pretvezo, da je poslal državni zbor domov. Med počitnicami se je mešetarilo s Poljaki. Za 120 milijonov bi se imeli Poljaki zopet prikleniti ob vlado. Toda če imajo široke žepove v Galiciji, jih imajo tudi v drugih deželah. Planili so po konci na Nižjem Avstrijskem, na Moravskem, pa so se začeli navduševati za kanale. Kakor Shylok zahtevajo, kar je črno na be

lem. Bienenrth in Bilinski zdihujeta. Bienenrth in Bilinski, ki imata prazne blagajne in pripravljata proračun, v katerem bo črtano skoraj vse razven izdatkov za dvor, za vojaščino in za birokracijo, ponujata odškodnine. Dvesto milijonov sta pripravljena dati deželam, ki bi imele »izgube«, če se ne grade kanali. A Poljaki nočejo, gospodje iz Nižje Avstrije nočejo, gospodje za Moravskega, Čehi in Nemci, nočejo. Na eni strani prisegajo strokovnjaki: Denar za kanale je zakaopan in nikdar ga ne bo več nazaj! — na drugi strani se sklicujejo profitarji na svojo »pravico«. In nazadnje se utegne zgoditi, da odplava Bienenrthova sreča po kanalih, ki se ne grade.

* **Pri ožji volitvi v Jabloncu** na severnem Češkem je bil v pondeljek izvoljen nemški nacionalist Glöckner s 6186 glasovi za državnozbornskega poslanca. Socialno demokratični kandidat Trübenacker je dobil 5058 glasov. »Uspeh« nemške nacionalne kandidata je posledica navadnega terorizma nemških fabrikantov, ki so izdali ogromne svote za to volitev in delavcem naravnost žugali, da jih pomečejo iz tovarn, če ne glasujejo za nemškega nacionalca. Nacionalistično časopisje se laže, da je sodrug Trübenacker propadel zato, ker baje češki socialni demokratje niso glasovali zanj. Ta laž se pobija z dejstvom, da se je volitve udeležilo 92 odstotkov volilcev.

* **O novi zunanji politiki Avstrije** so polni vsi svetovni časopisi. Na gospodarskem trgu se je stališče Avstro Ogrske zelo poslabšalo. Pred kratkim se je ogrski vladi odreklo posojilo, ki ga je iskala na Francoskem. Potem je dragoceni gospod Weisskirchner povzročil konflikt s Francijo. Hotel je namreč prisiliti vso petrolejsko industrijo v Avstriji, da se kartelira. Mimogrede bodi povedano, da bi bila posledica takega kartela podraženje petroleja v domačih deželah, dočim bi kartel dobil pogodnosti za izvoz v tujino. Temu kartelu pa med drugimi ni hotela pristopiti neka rafinerija, ki dela s francoskim kapitalom. Krščansko socialni sovražnik kartelov, dr. Weisskirchner je hotel zlomiti ta odpor na ta način, da je odvil dotični rafineriji znižane železniške tarife, porabo industrijskih tirov itd. Zato pa se je maščevala Francija, ki je naložila na carino za avstrijski petrolej posebno doklado. Dočim se poostrejuje ta gospodarski boj, se javlja, da je Turčija sklenila z Rumunijo vojno pogodbo, nadalje pa, da se je dognala zveza med Avstrijo, Nemčijo in Turčijo in sicer brez znanja Italije. Oficiozno časopisje oporeka zelo odločno tem vestem, značilno pa je, da pišejo poluradni časopisi vse drugače in povdarjajo, da sili gospodarski boj, ki ga baje Francija napoveduje Avstriji, da si poišče habsburška monarhija novih zvez in da se zlasti približa balkanskim državam.

* **V graškem občinskem svetu** predlagajo nemški nacionalci volilno reformo, ki obsega sledeče določbe: Obč. svet naj šteje 48 članov (kakor doslej), ki pa se razdele na štiri razrede (namesto dosedanjih treh). Najmanjši davek za prvi razred znaša 250 kron, za drugega 80, za tretjega 10 kron. Od osebnega dohodninskega davka se šteje samo polovica. V četrtem razredu je splošna volilna pravica in proporcni sistem. Za neplačevalce davka velja triletno bivanje. Socialistični občinski klub je sklenil zahtevati, da se opusti pogoj triletnega bivanja in da se ravna z vsemi razredi, če že imajo ostati, enako; ako se vpelje proporcni sistem za četrti razred, se ima vpeljati tudi za ostale razrede. Protestira se proti degradiranju plačevalcev osebne dohodnine. Nadalje bo klub protestiral proti nekaterim določbam občinskega reda, s katerimi hoče večina opoziciji zamašiti usta.

* **Na Hrvaškem** se razvija volilni boj na vseh črtah. Pa ga menda ni človeka, kateremu bi bil položaj v deželi jasen. Koalicija se preobnavlja v enotno stranko, ampak v volilni boj stopa kot koalicija. Vladati hoče, obenem hoče biti opozicijska stranka. Vsak dan naglašajo svojo sloga, a cele skupine v njej pobijajo njeno politiko. Frankovci so se združili s klerikalci in skupaj osnovali krščansko socialno stranko, ki se ponuja Tomašiču, a javno naglašajo najradikalnejše stališče. Ban Tomašič pa roma osebno po deželi; sprejemati se da kot ban z vsemi častmi, nastopa pa kot volilni korček. V Osijeku je bil z ogromnim spremstvom. Dal si je postavljati slavaloke, peti in gosti in nazadnje je sam govoril. Vsaka druga beseda je bila »hrvatstvo«, »mila domovina«, »ljubljeni narod«. Koalicijo je božal in bičal. Nazdravljal je Khuen Hedervaryju, backi pa so kričali »Živio! Živio!« Naravnost vsiljivo je pripovedoval, kako ustavno da misli; isti čas pa se javlja, da so dobile vse županije in podžupanije nalog, o vsakem nameravanem volilnem shodu poročati banu, ki bo sam odločil, če se ima shod dovoliti ali ne. Najhujši terorizem se vrši seveda proti socialnim demokratom, edinim, ki hodijo v tem boju ravno pot in hočejo volitve porabiti za najboljše agitacijo.

Svoje naročnike prosimo, - da obnove naročnino. -

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— **»Slovenska Ljudska Stranka«** — to lepo, a docela zlagano ime so si nadeli naši praktični klerikalci, ko se ljudstvo ni več dalo s katoliško firmo zvabljeti v pobožno menažerijo. Kako lažniv pa je novi naslov, se najbolj očitno kaže sedaj, ko nimajo klerikalci ne besedice za najhujše skrbi ljudstva. Po vsej državi, skoraj po vsej Evropi odmevajo obupni klici radi draginje. V domove delavstva, pa tudi v hiše srednjih stanov se vtihotaplja pomanjkanje. Gospodinjje so porabile vso računsko umetnost, da bi v domačem proračunu spravile dohodke in izdatke kolikor toliko v ravnotežje. A že so vsi matematični eksperimenti pri kraju. Proti brezdušnemu oderuštju v živili je vsako bidžetiranje onemoglo. Zdaj ne pomaga nobeno ubiganje, nobeno kombiniranje več, zdaj prihaja beda, gola, neizprosna, pošastna beda. Kdor je imel kaj kredita, je zadolžen preko glave in ljudje se niti ne upajo misliti, kako bodo plačevali obresti in odplačevali dolgeve. Kdor nima kredita, ima edino še pot stradanja in kaj bo, kadar se tudi ne bo več dalo stradati, tega ne ve nihče. A naša ljudska stranka, ki je vzela »narodov blagor« v najem, ki vodi našo »visoko politiko«, ki si je uzurpirala poveljništvo nad vsem narodom, nima besedice o draginji, ne v časopisju, ne na shodih, ne v javnih zastopih. Kako bi bilo drugače? Banda najhujših oderuhov stoji pod zaščito stranke farizejev, ki ima za ljudstvo — nebena na drugem svetu. Kaj je tej drhali mar, da ljudstvo nima dovolj kruha, otroci ljudstva ne dovolj mleka? Kaj se briga ta svojat, da ljudstvo slabi in peša, da mora draginja, kakršna je sedaj, prejalislej ugonobiti cele množice ali pa jih pograti v obup? Koritarji so dosegli svoje cilje; s svojim »prepričanjem« so si dobro postlali in naj je meso za krono dražje ali cenejše, jim je vseeno, kajti na njihovih mizah ga ne zmanjka ne pečenega ne ocvrtega. Naj primanjkuje tuberkuloznim delavcem mleka, za njihove torte in pogače ga je dovolj. Naj obhaja zona proletarce, ko jim kratki dnevi napovedujejo bližajočo se zimo; sami imajo polne kleti premoga in finih kožuhov že niso izgledali molji. Molčimo o draginji; če ne bomo govorili, se backi morda niti ne zavedo, kaj jim manjka! To je deviza drhali, ki se imenuje Slovenska Ljudska, pa ji je slovensko ljudstvo ravno prav za izkoriščanje; drhali, ki se neprenehoma sklicuje na krščanstvo, pa nima za groš krščanske ljubezni v srcu.

— **Kranjski deželni zbor** se snide prihodnji teden. Klerikalci ga nujno potrebujejo, da poskrbe tiste izpremembe v ljubljanskem mestnem statutu, ki jih zahteva vlada, kajti tedaj bo zakon sankcioniran, nove občinske volitve se izvrše že na podlagi novega volilnega reda in klerikalci pošljejo svojo prvo patrolo v ljubljanski občinski svet. Radi jim verjamemo, da je to zanje velika skrb. Toda večje skrbi ima ljudstvo in radovedni smo, če se bo gospoda, ki dela na Kranjskem lepo in grdo vreme, spomnila, da ima dolžnosti le do svojih pametnikov, ampak tudi do ljudstva. Razne občine, ne le dunajske, ampak tudi mnoge manjše, so pozvale vlado, naj stori korake, da se potlači sedanja draginja. Radovedni smo, če se bo kranjski deželni zbor spomnil, da mori draginja tudi ljudstvo na Kranjskem. Gospodje naj se nikar ne izgovarjajo, da ne more kranjski deželni zbor odpirati mej in odpravljati carine; od deželnega zbora ne zahtevamo več nego more, kar pa more, je dolžan storiti, a to je: Porabiti svoj moralni vpliv, da spozna vlada splošno zahtevo resnega odpora zoper draginjo.

— **Liberaino** trobilo se še ne more potolažiti radi komedije železniških uradnikov, po krivem imenovane »pasivna resistenca«. Menda misli, da je to res kdove kako uspešna agitacijska snov, pa se moramo spričo neverjetne kratkovidnosti tega žurnalizma pripraviti, da bo gonil to lajno, dokler ne bo vsemu svetu tako presedala kakor njegovi znameniti, po stokrat ponavljani citati Šukljeta ali pa Klofača. Liberalni list je ob priliki železničarske kampanje tolikokrat porazil in uničil socialno demokracijo, da človek ne razume več, čemu še vedno uničuje devetindevetdesetkrat ubitega mrliča. Ali nazadnje vendar ne verjame sam svoji uničevalni moči? Najbrže bo kaj takega; a tedaj bi bilo bolje, da sploh opusti svoje junaške poizkuse, ki ne morejo splošiti nič drugega kakor blamaža. »Slovenski Narod« nam pripoveduje ves čas, kakšne velikanske nspehe da so gospodje uradniki dosegli s svojo pasivno resistenco ne le zase, ampak tudi za uslužbenca. Zakaj pa cenjeni liberalni kolega ne stori, kar je v takem slučaju povsod v navadi? Zakaj ne

našeste pridobitev »resistence«? Njegovi famozni informatorji mu jih menda niso sporočili. Mi pa dobro vemo, zakaj niso storili tega. Z objavo onih glasovitih »uspehov« bi namreč javno priznali in zapečatili svojo blamažo. Tiste koncesije, katere so gospodje dne 24. septembra razglasili kot uspeh svoje resistence, je naša organizacija imela dne 15. septembra brez resistence v rokah. Prav tiste koncesije je generalno ravateljstvo tudi zastopnikom uradnikov ponujalo 15. septembra. Gospodje so čisto podobni znanemu fantku, ki opoldne ni hotel jesti ječmenčka, a zvečer ga je hvalil kot najmenitnejšo večerjo. Taka je resnica in ta se ne da postaviti na glavo, pa četudi »Narod« uresniči svojo staro duhovito grožnjo, da bo — počil.

— **Da bi pridobil železnice**, je »Slovenski Narod« poizkušal že vsa sredstva, ki jih more izmisliti njegova perverzna fantazija. Njegova najnovejša iznajdba pa je žuganje in terorizem. Že pred znamenitim shodom zadnje srede je grozil, da se bodo uradniki krvavo maščevali in kdor je tam doma, kjer se boje sence, je že videl v duhu nekoliko tisoč železničarjev brez kruha. Ker je izostal vtisk, ki ga je pričakoval lahkoverni »Narod«, je pa mobiliziral vso javnost, ki po njegovem mnenju nima drugega opravka, kakor napenjati ušesa, da sliši njegovo komando. Naj le železničarji poizkusijo še kakšno socialno gibanje, pa jim bo »Narod« že pokazal! Vsa javnost bo zatrla vsak poizkus železničarske osvoboditve v kali!... Lepe pojme ima liberalno glasilo o socialnih bojih! Če bi delavstvo katerekoli kategorije čakalo na »Narodovo« dovoljenje, da se sme zgeniti, bi lahko čakalo do sodnega dne. Zavedno delavstvo je pa že tako neposlušno, da vodi svoje boje po svojem, ne pa po »Narodovem« spoznanju. Če bi morali delavci iskati milost »Narodove« buržoazije, bi bolje storili, da bi se poobežali od prvega do zadnjega. Liberalni organ pa ima popolnoma prav, da tako piše in prav hvaležni smo mu zato. Če je bil še kje železnikar, ki je mislil, da je mogoče sodelovati s to bando, bo ob tem pisanju natančno spoznal liberalno »priateljstvo«. »Narod« naj torej le nadaljuje. Poznati sovražnika je bilo od nekdanj koristno.

— **Zbor nemške socialne demokracije** je kar upijalil meščansko časopisje, ki že dvajset let prerokuje razkol in se vede kakor tisti Anglež, ki se je deset let vozil na enem parniku iz Evrope v Ameriko pa iz Amerike v Evropo, ker je hotel doživeti, da se barka razleti ali pa pogrezne. Rezume se, da ne sme zaostati »Slovenski Narod«, kadar se vodi socialna demokracija na morišče, kajti »Slovenski Narod« hoče biti »svetovno glasilo«. Nekaj veselja mora imeti vsako bitje na svetu in ker ima liberalni list s svojo stranko samo žalost, bi mu človek od srca privoščil zabavo, ki si jo sugerira, če bi se dal razkol tako lahko uprizoriti kakor napisati članek, čigar cvetke se pobero po gredicah tujega buržoaznega časopisja. Ampak za enkrat se je ljubeznivemu krivniku slovenskega liberalizma zopet izpridilo veselje. Nemška socialna demokracija je ostala enotna in se pripravlja, da nabere prihodnje leto pri državnozbornskih volitvah zopet parstotisoč novih glasov, tako da se nemškimi patriotskim strankam že tresejo vse hlače. Od tako temeljitega glasila, kakor je »Slov. Narod«, je težko zahtevati globokejšega spoznavanja dejstev in zato stavimo, da bo prihodnje leto zopet dolgočasil svoje čitatelje z napovedovanjem socialno demokratičnega razkola. Če bi imel liberalizem nekoliko več političnega razuma, tedaj bi seveda rajši opustil take bajke pa bi razmislil, kako čudovito utrjena mora biti enotnost stranke, ki dovoljuje pred vso javnostjo take debate kakor magdeburške in jih prenaša brez škode. »Narod« se zgraža nad socialno demokratičnimi notranjimi nasprotji. Toda kako si liberalni poštenjak predstavlja stranke sploh? Tisoč ljudi ima tudi tedaj tisoč glav, če so v eni stranki in živ krst ne bo mislil, da bi moglo in moralo vseh tisoč glav v vseh velikih in malih vprašanjih absolutno enako, kongruentno misliti. Temeljni nazori in cilji morajo seveda biti enaki, sicer ni stranke. A ker je naravno, da se v posameznostih mnenja razhajajo, imajo ravno strankini zbori nalogo, objektivno dognati mnenje večine, ki je potem seveda merodajno. »Slov. Narod« se pa moti tako proketo kakor njegovi nemški buržoazni vzorci, če misli, da so med posameznimi deli nemške socialne demokracije načelna nasprotja. Ako bi n. pr. poznal sodruga dr. Franka, bi niti trenotek ne dvomil, da bo vodja badenskih socialistov z enakom naslado sodeloval pri obglavljenju buržoazno kapitalistične družbe kakor Bebel ali pa Ledebour. A to je težko dokazovati »Narodu«. Zakaj kako naj razume načelna vprašanja in načela glasilo stranke, ki od svojega rojstva pa do smrtne postelje nikdar ni imela nobenega načela?

— **Proces Tavčar-Triller contra Ribnikar** se je v soboto končal tako, da je bil Ribnikar obsojen na sedem dni zapore. Za-

nimanje za to pravdo je bilo tako veliko, da se je morala razprava vršiti v veliki dvorani in udeležba občinstva je bila za ljubljanske razmere velikanska. To se ne bi dalo razlagati, če bi bilo šlo le za osebo obtoženega tržnega nadzornika ljubljanskega. A pred sodiščem so bile razmere v liberalni stranki, v sodni dvorani se je imel izvojevati boj med »mladini« in »starini«. Pogoreli so mladi, zakaj Ribnikarju se nikakor ni posrečilo dokazati, kar je »Jutro« trdilo cele tedne. Sodnik je izrekel, da Tavčar in Triller nista intrigirala proti potrditvi Hribarja. Bilo je pač od začetka gotovo, da se Ribnikarju ne bo posrečil tak dokaz. Toda razprava je vendar nekoliko posvetila za kulise liberalne stranke in razočarala marsikaterega njenih brezpogojnih vernikov. Kdor primerja, kar je dva meseca skoraj danaadan čital v »Slovenskem Narodu«, z rezultati procesa, bo dobil o odkritosrčnosti v liberalni stranki in o taktiki njenega vodstva čudne pojme. V sodni dvorani se je dokazalo, da so vodilni krogi v liberalni stranki že davno vedeli, da je nepotrjenje Hribarja gotova stvar; in vendar je »Slovenski Narod« še kratke ure preden je bil drju. Tavčarju izročen dekret deželne vlade, pisal, da bo Hribar potrjen. Dognalo se je tudi, da Hribar ni bil takoj obveščen o vseh korakih in načrtih za slučaj nepotrditve. In pokazalo se je, da se nova izvolitev Hribarja ter ponovni sprejem volitve nikakor ni vjemal s prvotnimi nakanami vodilnih krogov v liberalni stranki. Brali smo zadnje tedne mnogo bombastičnih besed o avtonomiji občine, a na sodni obravnavi se je pokazalo, da je stala občinska avtonomija v najzadnji vrsti, vse pa se je vrtelo le okrog osebnih vprašanj.

— **Koga je imelo nepotrjenje Hribarja** v prvi vrsti zanimati? Dvorni svetnik dr. Ploj, ki je prevzel diplomatično vlogo v tej zadevi, je menda mislil, da se stvar tiče deloma oseb, deloma pa liberalne stranke. Po tem mnenju je uravnaval svoje korake in priznati se mu mora, da ni bil len. Posredoval je pri dr. Trillerju, pri Schwarzu, pri Haerdtlju. Izdeloval je načrte, kaj naj se zgodi, ko se objavi nepotrjenje. V najožjih krogih liberalne stranke se je Tavčar ime-noval za župana, Hribar za deželnega odbornika; eno leto karencne dobe se je določilo za ponovno izvolitev Hribarja. Interviniralo se je pri Oražnu in Žerjavu. Le tisti faktor, ki je bil najbolj prizadet, je ostal v kotu. Ljubljanski občinski svet je imel še le tedaj odpreti usta, ko je bil Hribarju vročen dekret in je bilo po ukazu vlade voliti novega župana. To je pač glavni vzrok zmedenosti, ki je zavladala med občinskimi svetovalci, ko so morali gledati gotovemu dejstvu v oči, pa je začel nanje, nepripravljene, pritiskati oportunizem z ene, demagogija pa z druge strani. In to je tudi razlog, da daues tarnajo radi posledic, katerih niso razmislili, ko so ustvarjali svoje sklepe.

— **Zamudili smo** nekaj jako zanimivega, a žal nam je zdaj, ko je prepozno. Med nami je letos zboroval kongres nemške socialne demokracije, a nas ni bilo tam. Taka lepa prilika, slišati zopet Bebla, pa smo jo zamudili! Sodrugom se morda zdi, da je daleč v Magdeburg. Ampak kaj to? Saj smo se vsi skupaj zmotili. Nemški zbor je bil v — Devinu, tako nas poučuje »Slov. Narod«. Mačji skok je iz Trsta v Devin, streljaj iz Gorice v Devin, par kilometrov iz Ljubljane v Devin. Pa ne da bi šli tja. Seveda imamo nekaj opravičbe: »Slovenski Narod« nas je prepozno poučil. In ko smo zadnji hip vendar še hoteli kupiti vozni listek v Devin, so nam dejali, da smo norci, češ nemški sodrugi zborujejo na Nemškem, ne pa ob jadranskem morju. In »Narodov« Devin je — Magdeburg. Tako je, če človek ne pozna narodnjaške geografije.

— **Stolarska delavnica g. Boucona** na Prulah nam je zadnjič dala povoda, zmeniti se nekoliko o razmerah, ki vladajo v njej. Naša notica je dvignila med ondotnimi delavci mnogo prahu in bilo je povpraševanja, poizvedovanja in uganjanja, kdo da se je predznil posvetiti v to temno svetišče, kakor mešetarenja na sejmu. Nekateri delavci so se pač po nepotrebnem vznemirjali; saj smo že zadnjič povedali, da se naše opazke ne tičejo vseh delavcev. Če se pa tisti jeze, katerim so bile naše vrstice namenjene, dokazujejo s tem, da smo jih zadelo po pravici. Da so razmere v omenjeni delavnici škandalozne, se ne da tajiti. Garati po teden ali dva dan in noč, ob nedeljah in praznikih, potem pa »plavati« eventualno tudi ves teden ali pa še več, je gotovo graje vredno in tistim delavcem, ki tako ravna, bi le svetovali, naj enkrat pomislijo, kam vodi tako življenje. Pogledajo naj v ogledalo, pa bodo videli posledice na obrazu in v očeh. Telesno zdravje se ubija s takim življenjem in za par dni neumne zabave, po kateri redno lasje bole, si nabavljajo jetiko in druge bolezni. Da pa te šege tudi demoralizirajo, bi tovariši tudi lahko spoznali. Pred kratkim je bil obsojen neki stolar na šest mesecev ječe in kdorkoli zna trezno mi

sliti, mora razumeti, da je bil tega kriv el neredni način življenja, živinsko garanje in stokratno »plavanje«. Mi smo gotovo zadnji, ki bi delavcem ne privoščili zabave; saj jih vabimo v organizacijo zato, da si zboljšajo zasluge, da pridobe več prostega časa. Organizacija sama jim hoče posredovati zabave, a ne pustega pijančevanja, temveč človeške, zdrave zabave. To naj tovariši pri Bouconu premislijo, pa bodo morali sami spoznati, da so razmere v ondotni delavnici neizogibno potrebne remedure. Seveda, z denunciranjem in ocnjevanjem svojih sodelavcev se ne doseže to. Za danes pa bi le opozorili gosp. Mihla, ki je pri Bouconu kos nekakšnega delovodje, naj se v delavnici obnaša tako kakor se spodobi, ker bo drugače tudi o njegovih metodah treba natančneje govoriti.

— Na zadnjem železničarskem shodu, o katerem smo poročali v soboto, je bila z vsemi proti 5 uradniškimi glasovom sprejeta sledeča resolucija:

Dne 21. septembra 1910 na javnem železničarskem shodu v »Narodnem domu« v Ljubljani številno zbrani železničarji južne železnice izjavljamo, da smo povsem zadovoljni z uspehi, ki smo jih v gmotnem in službenem oziru priborili potom naše organizacije, to je »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo«, in o katerih nam je ravnokar poročal železničarski tajnik sodrug Kopač.

Zbrani izjavljamo, da nismo imeli prav nobenega povoda zato, da bi se dali izrabljati od uradništva v njegove sebične namene, ko je proklamiralo popolnoma neumestno pasiven odpor za vse kategorije uslužbencev, ne da bi bilo v to pooblaščen. Pripravljeni smo vsak čas stopiti v resen boj v doseg boljših gmotnih razmer, to pa le tedaj, če bo boj vodila taka organizacija, ki vsled svoje moči lahko prevzame tudi vso odgovornost za tak boj.

Zbrani izrekamo osrednjemu vodstvu »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo« svoje popolno zaupanje in odkritosrčno zahvalo za energično in premišljeno postopanje v pravem trenutku in se zavezujemo, da bomo tudi vnaprej z vsemi silami delovali na to, da se naša organizacija izpopolni in poglobi in na ta način onemogoči demagogično in neodgovorno početje uradništva in narodnjaških izdajalcev.

— Tržiško delavstvo vnovič opozarjamo na shod, ki bo v nedeljo, dne 2. okt. t. l. ob 3. popoldne v salonu gostilne pri Pelarju. Usnjarji, predilničarji in čevljarji naj se v čim največjem številu udeležijo.

Trst.

V Trstu priredi social.-demokrat. stranka veliko delavsko manifestacijo

zoper draginjo

v nedeljo, dne 2. oktobra
ob 10. dopoldne

protestni shod
na trgu Donadoni

(kjer so se vršili shodi prvega maja).
Poročevalci: Puecher, Regent in Huppert.

Po shodu obhod po mestu.

Delavci! Udeležite se te manifestacije v velikem številu. V vaših rokah je odločitev, ali bo draginja še naraščala ali pa bo postalo življenje ceneje. V nedeljo ne sme biti zavednega delavca, ki se ne bi udeležil shoda in ne bi pripeljal s seboj tudi svoje družine.

Na delo zoper draginjo!

— Shodi zoper draginjo. Politični odbor jugosl. soc. dem. stranke v Trstu sklicuje v tem tednu sledeče shode, na katerih se bo razpravljalo o vedno rastoči draginji.

1. V četrtek 29. t. m. ob 8. zvečer v gostilni »Lucieta« v ul. Rinaldo Carli. Poročal bo sodr. Regent.

2. V petek 30. t. m. ob 8. zvečer v Delavskem izobraževalnem društvu pri Sv. Ivanu (Brandežija). Poročal bo sodr. dr. Josip Frfolja.

3. V petek 30. t. m. ob 8. zvečer v gostilni Gorza pri Sv. Jakobu. Poročal bo sodr. Josip Petejan.

4. V soboto 1. oktobra ob 8. zvečer v gostilni Čemut v Škednju. Poročal bo sodr. Vinko Kermelj.

5. V soboto 1. oktobra ob 8. zvečer v Rojanu, v gostilni pri Krojni. Poročal bo sodr. Regent.

6. V soboto 1. oktobra ob 8. zvečer na Katinari. Poročal bo sodr. Petejan.

Poleg tu navedenih se bodo brezdvomno vršili še drugi shodi. Čas in kraj drugih shodov bodo sodrugi razvideli iz letakov.

Dolžnost vsakega delavca je, da se udeleži teh shodov, na katerih se bo razpravljalo o draginji, ki že preveč sega v skoraj prazne žepe revnega ljudstva. Dolžnost vsakega sodruga in zavednega delavca pa je, da napravi za naše shode primerno agitacijo. Torej na delo in zmagali bomo.

— Tržaški slovenski sodrugi so vabljeni na izredno važno zborovanje vseh strankinih pristašev, ki bo v petek dne 30. t. m. ob 8. zvečer v Delavskem domu II. nadstr. Nihče naj ne manjka!

Goriško.

Nov občinski volilni red.

(Konec)

§ 9. Čim so sestavljeni zaznamki volilcev, se ustanove štirje volilni razredi po sledečih določilih:

A) Na podlagi zaznamka, navedenega v § 8. pod črko A) se ustanove prvi trije volilni razredi tako, da se sestavi za vsak volilni razred, držeč se zaporedne vrste zaznamka volilcev, poseben volilni imenik, pri čemur je postopati tako-le:

1. Volilci omenjeni v § 8. črka A) točka 1), nadalje prve tri dvanajstinke volilcev, navedenih pod drugo točko črke A) § 8. tvorijo prvi volilni razred in se vpišejo v dotični imenik.

2. Štiri dvanajstinke volilcev omenjenih pod 2. točko črke A) § 8., ki siede neposredno volilcem vpisanim v imenik prvega razreda v smislu točke 1. pričujočega paragrafa, tvorijo drugi volilni razred in se vpišejo v dotični imenik.

3. Tretji volilni razred tvori zadnjih pet dvanajstink volilcev, omenjenih pod 2. točko črke A) § 8., in število volilcev, ki ostane pri delitvi z 12; nalično se sestavi dotični volilni imenik.

B) Volilci, omenjeni pod črko B) § 8. tvorijo četrti volilni razred in dotični zaznamki volilcev je ob enem volilni imenik za ta razred.

§ 10. Starešine in namestniki, ki se imajo izvoliti, se razdele v enakem številu na posamezne volilne razrede.

§ 11. Volilni imeniki, ki se sestavijo posebej za vsak posamezen volilni razred, se razporežijo v občinskem uradu skozi štiri tedne vsakemu v pogled.

Razpoložitev imenikov se objavi tako, da se dotični razglas javno pribije, zopazko, da se morejo predložiti reklamacije proti volilnim imenikom v neprestopni dobi 4 tednov, določenih za pregledovanje imenikov.

Reklamacije morejo predložiti le volilci in se morajo izročiti pismeno županu.

Pravočasno vložene reklamacije se odpošljejo tekom treh dni okrajni politični oblasti, da o njih odloči; reklamacijam se priloži zaznamki volilcev, volilni imenik in vsi drugi podatki, ki so potrebni v presojanje slučaja.

Župan nima pravice uradoma popraviti zaznamka volilcev in že sestavljenih volilnih imenikov.

Okrajna politična oblast izda svojo odločbo, ki je končno veljavna, v štirinajstih dneh, in izvede v volilnih imenikih spremembe, ki se izkažejo potrebne na podlagi njenih odločb.

V tako urejenih volilnih imenikih se ne smejo napraviti za tekočo volitev nikake spremembe več.

Tretje poglavje govori o načinu volitev, četrto pa o volitvi županstva. O teh določbah bomo še poročali.

Podgora. Kakor je znano, so se vršile pri nas pred par tedni občinske volitve. Goriška »Soča« je dala svojim somišljenikom razumeti, da je »zmagala« z veliko večino »Narodna napredna stranka«. Mi bi tej »Soči« celo verjeli, ako bi nam znala povedati, zakaj je pri zadnjih deželnozborskih volitvah dobila liberalna stranka celih šestnajst glasov in med temi ni bil niti eden od teh novih naprednih starešin? Bodimo torej odkritosrčni in recimo: Pri podgorških občinskih volitvah je zmagal najostudnejši terorizem. Ali ni to nečloveško, da pridejo v kraju, ki šteje okoli 3 tisoč samih delavcev in malih kmetov, v občinski zastop razun enega kolona sami trgovci in veleposestniki? In čujte ljudje božji: Pridejo ti modrijani in začno: Kaj veste vi, umazani delavci in neumni kmetje! Podgora ni kakšno gorsko selo in torej je treba prvič, da nas vlada tako za-

služen župan Anton Klančič, (ki mora biti seveda obenem tajnik in blagajnik), deželni poslanec (kateri kakor tak še ni odprl ust) in bivši deželni odbornik, ki ima za našo občino velike »zasluge« (med drugimi tudi to, da bodo podgorški kmetje v kratkem času morali iskati svoja zemljišča v — jadranskem morju). Dalje, pravijo ti čudaki, je treba skrbnega moža, ki skrbi za splošen blagor (med drugimi tudi, da pijemo iz naših vodnjakov namesto vode — špirit in kis). Ker je Podgora narodna, je treba, da imamo župana narodnjaka, ki ima med drugimi tudi to zaslugo, da se legina šola šopiri na najlepšem kraju Podgore, medtem ko mora občinska čepeti med neko grobljo. Ker smo že narodnjaki, moramo imeti za prve starešine same narodnjake, (kakor so: Conte Attems, Luigi Fogar in signor Tonzari.) Tudi brez »naprednih trgovcev« ne more biti naša občina; če se sramujejo siov. napisa na svojih trgovinah, kaj to? Ker imamo kmete, treba da nas zastopa kolon, kateri mora, preden kaj reče, svojemu gospodu poljubiti tacco. Ker smo gospodje, je treba da imamo za podžupana grofa, kateri se krohota, kadar umrje njegov kolon, kadar pa najde mrtvega zajca, se — joče. Ker je pri nas tudi »več« delavcev, treba da imajo tudi oni »svojega zastopnika« in za to je najboljši kapo Mermolja; če ni preveč priljubljen pri delavcih, je brez pomena. . . . Pa se dobijo, ki pravijo da so za svobodo in napredek! bum!

Delavsko gibanje.

Člani strokovnih organizacij, ki gredo k vojakom, naj shranijo svoje članske knjižice v svojih društvih. Obenem naj poravnajo vsake dobesede do zadnjega tedna, ker se vsem vračuna doba dosedanjega članstva, potem ko se vrnejo od vojakov.

Strokovno tajništvo.

Lesni delavci. V Dornbirnu traja stavka mizarjev brez premembe dalje. Mizarji, ne potujejo tja.

V Libercu se je izpremenilo v stavki ondotnih mizarjev le toliko, da so začeli delavci delati pri tvrdki Švarc, ki je izpolnila zahteve delavcev. V vseh ostalih delavnicah počiva delo slej ko prej. Mizarskim mojim gre posebno policija na roko tako, da vsakega stavkajočega, ki se prikaže v bližini kake delavnice, aretrira in obsodi na 50 kron globe, hoteč tako pripraviti zvezino blagajno ob kolikor mogoče več denarja. Če bo to kaj pomagalo, je drugo vprašanje. Liberci so za mizarje in strojne delavce zaprti.

V Podmokli h so mizarji začeli zopet delati. Stavka je trajala ravno deset tednov, končno so se morali lastniki delavnic vendarle vdati. Delavci so s svojim uspehom zelo zadovoljni, kajti pogodba, ki so jo sklenili, je zanje jako ugodna. Mojstri pravijo, da imajo veliko škodo. Verjamemo.

Sarajevo. Pretečeni teden smo že poročali, da so stopili mizarji v Sarajevu na celi črti v stavko. Delo počiva popolnoma. Razmere v lesni industriji so bile v tem mestu pod vso kritiko, tako da prizadetim delavcem ni preostajalo nič drugega kakor seči po najskrajnejšem orožju.

Kolikor poznamo odločno voljo naših bosenskih sodrugov, bodo stavko nadaljevali toliko časa, dokler ne bodo zmagali. Želimo jim skorajšnjega uspeha. Vse mizarje in strojne delavce nujno svarimo potovanja v Sarajevo. Katoliški »Slovenec« bo gotovo zopet prinašal oglase, s katerimi bo vabil delavce te stroke v Sarajevo, toda noben pošteni mizar mu ne pojde na lep.

V Plznju stavkajo mizarji že trinajsti teden. Nadalje ne potujejo lesni delavci v Gradec, Kraljevi dvor, Baden in v Duhcov. Delavci na žalah stavkajo v Kobiljem dolu, Hodžiču in v Krupi.

V Novi Paki stavkajo strugarji. Dunaj. Stavka tapetnikov, ki je izbruhnila pretečeni teden pri tvrdki Geidushek, se je končala s popolnim uspehom za delavce.

Velikanski boj grozi zopet na Nemškem. Industrializacija Nemčije napreduje tako močno, da že uspešno konkurira z Anglijo in vsled tega je nemški kapitalizem ošaben brez primere. Da pa bi mogel svojo ošabnost popolnoma uveljaviti, se silno organizira — na eni strani, da more bolje izkoriščati konsumente, na drugi pa zato, da bi potlačil delavstvo. Boj med proletariatom in kapitalizmom se vsled tega silno poostruje. Vse

stavke so večje, a pogostoma prihaja na mesto njih izpor. Poleg tega, da snujejo podjetniki svoje organizacije, se pa na vso moč trudijo, da bi razcepili moč delavstva z rumenimi, takozvanimi »narodnimi« organizacijami. Vsa taka narodna delavska društva so ustanovljena na ukaz podjetnikov, česar pa člani večinoma niti ne vedo, ker jim voditelji seveda ne povedo tega. Letos je bil že velik boj v nemški stavbinski industriji, a dasi so takrat podjetniki doživeli velik fiasko, se pripravljajo zdaj druga kapitalistična skupina še na večje bitke. Sedem dobrih tednov traja že stavka v nemških ladjedelnicah. Njih lastniki so člani zveze kovinarskih podjetnikov. Dolgo so se trudili pridobiti stavkokazov, kar pa se jim ni posrečilo. Potem so zažugali, da izpro vse kovinarje in delavce sorodnih strok, če se ne napravi mir. Strokovne organizacije so izjavile, da so načeloma pripravljene na pogajanja. Toda podjetniki so stavili take pogoje, da jih ni bilo mogoče sprejeti. Zahtevali so namreč, da se morajo na razprave pripustiti tudi zastopniki narodnih organizacij, torej stavkokazi. Ta pogoj so seveda odklonile strokovne organizacije. Podjetniki pa sedaj žugajo, da izpro šestdeset odstotkov vseh kovinarjev, kar bi bilo 420.000 delavcev. V nedeljo so res poslali vsem štirinajstredno odpoved. Prizadeta so največja podjetja kakor Splošna družba za elektriko, Siemens-Schuckert, Dortmundska Unija, združene tovarne za stroje Avgsburg in Norimberk, Krupp itd., kjer je v vsakem podjetju po deset tisoč in več delavcev. Če se izpor izvrši, bo hipoma 700.000 delavcev brez dela; z ženami in otroci bo torej prizadetih več milijonov ljudi. A če obstanejo kovinarska podjetja, je prav lahko mogoče, da se bo moralo ustaviti delo tudi v mnogih drugih tovarnah in rudnikih. Naravno je, da bi tak velikanski izpor imel nedogledne posledice za konzum. Podjetnikom gre seveda v prvi vrsti za to, da bi uničili delavske organizacije. Na ta boj se pripravljajo že deset let.

V ladjedelnicah se je stavka pričela, ker so delavci zahtevali skrajšanje delavnika. Večinoma se namreč dela po nemških ladjedelnicah devet ur in pol, dočim je že vojna mornarica skrajšala delo na devet ur in je v angleških privatnih ladjedelnicah vpeljal osem do deveturni, v angleških in ameriškanskih državnih arzenalih pa osemurni delavnik.

Širite, naročajte in priporočajte
»RDEČI PRAPOR«!

Za cenjene kosumente - žitnih kavnih vrst -

je gotovo razveseljiva istinitost, da je najboljša žitna kava, Franckova Perl-ržena kava z znakom »Perlro« od splošne draginje ostala nezadeta.

Franckova Perl-rž, z znakom »Perlro« se dobiva po poprejšnjih cenah v 1/2, 1/4 in 1/8 kg zavojih. V interesu dobrega okusa njene kavine-pijače se častitim gospodinjam nujno priporoča, da vedno le originalne zavoje »Franckov Perlro« z tovarniško znakom »kavni mlinček« sprejemajo. — Drugače prirejeni zavoji, kakor nezavite odvagave žitne vrste, ne vsebujejo nikdar te fine kakovosti.

Dunajsko fino in svetlo likanje

Gabriela Jug,

Ljubljana, Židovska ul. št. 3.

se priporoča p. n. slavnemu občinstvu za vsakovrstno čiščenje perila po zelo točni in najboljši postrežbi ter nizki ceni.

Krojaškega

pomočnika za veliko in malo
— delo sprejme —

Ivan Kreč, krojaški mojster, Ljubljana,
— Dunajska cesta št. 11. —

Obreštuje hranilne vloge po 4 1/2 %.
— Sprejema vloge na tekoči računi.
— Posojuje na osebni kredit in (zastave)
— vrednostne listine, hipoteke itd. —

Delavska hranilnica in posojilnica
(vpisana zadruga z omejenim jamstvom)
v Ljubljani, Stari trg šte. 30 I. nadstropje.

Uradije se vsak četrtek od 2. do 3. ure
in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne;
nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem
- drugem navadnem dnevnem času. -

? I ?
I K O
? O ?

Najboljša ura sedanosti
Zlata, srebrna, tula, nikel-
nasta in jeklena se dobi
samo pri

H. Suttner,
Ljubljana, Mestni trg
Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška varstvena znamka

IKO

? I ?
I K O
? O ?

Pa kaj se to pravi,
če trebam boli?
Pri pametni glavi:

zavžij!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

L. PEVÁLEK
LJUBLJANA, ŽIDOVSKA UL. 4

priporoča svojo akcidenčno

tiskarno

z električnim obratom.

Izvršuje tiskovine: vizitke, račune, pisma,
kuverte, raznovrstna vabila, zaročna, po-
ročna in druga različna naznanila, komi-
sijske knjižice, parte i. t. d. po brezkon-
kurenčnih cenah.

Trgovina s papirjem, pisalnim in risalnim
orodjem. Razglednice na debelo in drobno,
ceneje kot povsod drugod. Izvrševanje raz-
glednic vseh vrst. Reklamni koledarji za
l. 1911 s korbco ali brez po zelo nizkih cenah.

Gostilna „Pri panju“
Vegova ulica št. 10

se priporoča za mnogobrojen obisk

lastnik **Leonardo Galante**

ima najboljša pijača: dobiva se izboren pelin-
kovac, goriška, istrska, dalmatinska vina
in dolenski cviček po najnižji ceni.

Kavarna

„Unione v Trstu“

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, slad-
korju in kavi; kri, moč, zdravje, dosežete
in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi svak
knjižico brezplačno
v lekarni Trnkoczy
zraven rotovža v Ljubljani
ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

A. Zupančič

knjigovez v Ljubljani

Slomškova ulica št. 31

priporoča svojo nanovo urejeno

knjigoveznico

za prijazna naročila vsakovrstnih v knjigo-
veško stroko spadajočih del. — Razuu
vezanja raznih knjig za knjižnice in šolsko
rabo se še posebno priporoča za naročila
trgovskih knjig (protokolov), različnih
map, vzorčnih knjig in vsakovrstnih kar-
tonaž. Izdelaje tudi okvirje in passepartout,
priklad. za različne podobe, fotografije itd.
Cene nizke. — Postrežba točna. . .

Franjo Parkelj

lastnik reklamnega in plakaterskega podjetja,
snaženje stanovanj in okenj

Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 6

izvršuje

vsa v to stroko spadajoča dela
točno in po zmernih cenah.

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso

z velikim uspehom porabil, katero iz srca

priporočam v veliko korist vsaki družini

ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,

blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše

tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji
lovec v Koritnicah, pošta Knežak
pri Št. Petru na Krasu.

== Dobi se izboren ==
malinovec

liter po K 1-80.

Pri večjemu odjemu izdaten
popust. — Vprašati je pri

Mariji Rakovec

Cesta na Rudolfovo železnico št. 18.

Klobuke, cilindre in čepice
v najnovejših faconah in
velikih izberah priporoča

Ivan Soklič. Založnik c. kr. avstrij-
skih držav. uradnikov.

Ljubljana, Pod trančo št. 2.

Postaja električne železnice.

Zavod za pohištvo in dekoracije

FRAN DOBERLET

Ljubljana, Franciškanska ulica, 10.

Ustanovljeno leta 1857.

Telefon št. 97.

Pohištvo vsake vrste od najenostavnejših do najumetnejših. Skladišče tapet,
oboknic in okenskih karnis, zaves in preprog. Velika izbira pohištve-
nega blaga i. t. d. Enostavne in razkošne ženitne opreme v naj-
solidnejši izvršbi. Uredba celih hotelov in kopališč.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahte-
vajte pri nakupu kar na kratko zavitek ali
zabojček „cikorije“, temveč določeno znamko:

:Franck:

da imate jamstvo za vedno jednako in naj-
boljšo kakovost. — Pazite pri tem na varstvene
znamke in podpis, kajti naše zamotanje se v
jednakih barvah, papirju in z podobnim
natisom ponareja. —

Tovarn. znamka. Tovarn. znamka. Tovarn. znamka.

nl. X 6457, 12:0 II. V.

Henrik Franck/Sinovi

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

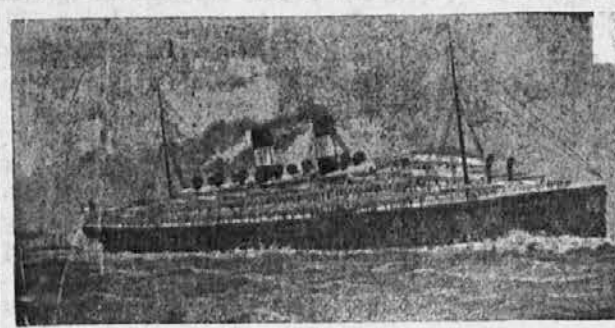
s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije cesta 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva
lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarstva stavbna dela.

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani.

Širite in naročajte „Rdeči Prapor“!

Potniki v severno in južno Ameriko
vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzoparnikom, na katerih je
za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana, Kolodvorska ul. 26.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

V LJUBLJANI

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.